

Godinama su dva rudnika zlata u Grčkoj tema žučnih diskusija. Borci za zaštitu životne sredine i stanovnici Halkidikija koji žive od turizma tim se rudnicima protive, dok oni koji žive od rudarstva ne vide ništa sporno.

„Glasnije!“ – povikao je neko kada je Hristos Adamidis stupio pred mikrofon. A on je odgovorio: „Ali nemojte posle da se žalite da vičem.“ Masa se na to nasmejala iako zapravo nikome nije bilo do smeha. Više stotina stanovnika Jerisosa, malog sela na Haldikiju, okupilo se pred Kulturnim centrom da pažljivo sluša govornika.

„Kako to da je vlada izdala dozvolu za otvaranje pogona za preradu zlata usred jedne raseline?“, grmi Adamidisov glas iz zvučnika. Aplauz. Nema drugih predstavnika medija. A ni političara.

„Pre nego što je izabran za premijera, Cipras nas je posetio i ohrabrio da izađemo na ulice“, priča jedan stariji čovek pored mene. „Sada više niko ne dolazi a tretiraju nas kao zločince.“ On to ne misli figurativno. Prethodne večeri, ljudi su se okupili u Kulturnom centru da bi govorili o legalnim problemima nekih pomagača. Pri tome se opširno govorilo o DNK. U pozadini je incident koji se odigrao u februaru 2013. Grupa levičarskih aktivista je prodrla do ulaza u rudnik u Skurisu, savladala radnika obezbeđenja i zapalila njegovu kućicu. Nije pričinjena velika šteta. Nekoliko dana kasnije, policija je u mnogim okolnim selima vršila racije i sakupljala uzorke DNK, opuške cigareta, flaše za vodu, komade odeće.

„Na osnovu tih uzoraka DNK, pred sud je izvedeno oko 500 ljudi. Pri tome sama DNK zapravo može da važi samo kao indicija a ne kao dokaz“, objašnjava advokatkinja iz Soluna Areti Skunaki. Cilj je, kaže, bio da se protestni pokret proglasi za kriminalnu organizaciju, a to nema veze sa pravnom državom.

Strah od ekološke štete

Otada ljudi na Jerisosu osećaju da su prepušteni sami sebi. Pri tome su njihove zamerke na planove jedne vlade koja je upućena na strane investicije i jedne kanadske firme, zapravo vredne pažnje. Nedavno je Eldorado zapretio da će se povući iz Grčke ako mu Atina ne dozvoli da nastavi radove u Skurisu.

U središtu spora je tehnika za proizvodnju metala koja se u stručnom žargonu zove Flash-Smelting. Zahvaljujući tom postupku, od sirovog materijala se dobija zlato, ali sirovi materijal sadrži arsen. „Flash-Smelting je podesan za sirovine sa malom količinom arsena. U slučaju ovih rudnika, koncentracija arsena iznosi više od devet procenata“, kaže fizičarka Amrija Kadoglu.

Pri tome se tokom proizvodnje stvara arsenska prašina – i do 20.000 tona godišnje. A dozvoljena najviša vrednost je 20 kilograma. Kadogluova kaže da ne postoji tehnika za prečišćavanje vazduha. Osim toga, rudnik se nalazi baš na jednoj raselini – u slučaju

zemljotresa, bi, kako strahuju meštani, milioni tona otrovnog otpada dospeli u vazduh.

„Da bi takav rudnik mogao da radi, potrebno je da zemljište bude suvo. Zato su morali da spuste nivo podzemne vode“, a pri tome je pomenuto zemljište najvažniji izvor pijaće vode na inače suvom Halkidiku. A Ministarstvo za životnu sredinu - ćuti.

To su, dakle, tri problema koje Eldorado, prema mišljenju protivnika rudnika, nije razmatrao: voda, vazduh i otpad. Glavni argument pristalica rudnika su - radna mesta. „Već više generacija ljudi u brdskim selima radi u rudnicima. Oni ne razmišljaju o posledicama koje bi mogla da ima industrijska eksploatacija rude zlata“, žali se Jota Sisopolu, jedna od demonstrantkinja. „Mi u Jerisosu živimo gotovo samo od turizma. Ko bi nam onda dolazio? Od čega ćemo živeti?“

Mnogo nerešenih pitanja

Brdsko selo Arnea je glavno uporište pristalica kopanja rude. Na pola puta ka njemu, jedan put se odvaja u pravcu Skurisa - tamo je jedan od dva rudnika. Na putu nema rupa, kolovozne trake su široke, a levo i desno su reflektori koji olakšavaju noćnu vožnju - sve je udešeno za velike kamione. Ulaz u rudnik je ograđen - odmah nam prilazi jedan čuvar.

Fotografisanje je dozvoljeno - ali sa primerenog rastojanja. Situacija je napeta.

„Rudnik je važan za naš region“, kaže vlasnik jedne radnje u Arnei: „Sa tako važnom investicijom ne sme se postupati neodgovorno.“ Tačno je da proizvodnja zlata može da omete turističku sezonu, ali sezona traje samo nekoliko meseci. „Kada je izbila kriza, mnogi ljudi su otišli. Sada se vraćaju. Seoski trgovci su uveče ponovo puni“, kaže.

Dodaje da brine zbog vode. „Ali rekli su nam da nema opasnosti. Demonstranti u Jerisosu preteruju.“ Ali, firma - kako ovde zovu Eldorado - načinila je i jednu grešku: „Nisu nam se odmah obratili kako bismo razjasnili nerešena pitanja.“

Nisu im se nikada obratili. Eldorado je na pitanje DW o tome odgovorio: „Mi proizvodimo zlato i druge metale samo najboljim industrijskim postupkom.“ Kanadski koncern profitira od toga što je Atina upućena na strane investicije, a grčko tržište rada je slabo.

Na pitanje da li će se milijarde koje je taj koncern uložio isplatiti i Grčkoj, moći će da se odgovori tek kada budu razjašnjena sva otvorena pitanja. Ali za to izgleda nisu zainteresovani ni Eldorado, ni grčka vlada.

Izvor: dw